

En hel nasjon lot seg sjokkere da en 22 år gammel kvinne ble drept av en isbjørn på Svalbard i forrige uke. Den dramatiske begivenheten understreket i all sin gru at isbjørnen ikke er en godslig teddybjørn i hvitt. Det visste Walther Røed Pedersen i Kristiansand fra før. Han lærte det i 1979, da to nordmenn på Jan Mayen holdt på å bli isbjørnmat. Det gjorde de ikke, takket være Røed Pedersen, som gjorde redningsinnsatsen hjemmefra, fra Lømslands vei i Kristiansand.

Minnes isbjørn-drama i Lømslands vei

Nå er det så lenge siden at Walther Røed Pedersen kan smile av historien om den gang han reddet to mann fra å bli offer for en aggressiv isbjørn på Jan Mayen.

Det som skjedde var følgende:

Etter arbeidstid om kvelden 1. februar 1979 ruslet to av karene på værvarslingsstasjonen på Jan Mayen 200 meter bort til ei fritidshytte der stasjonsbetjeningen hadde forskjellige slags hobby- og fritidsutstyr.

De fyrt i ovnen og belaget seg på å slappe av en stund før kveldsmaten. Da hørte de plutselig at det skrapte på døra.

Utenfor stod en ungbjørn. En «liten», men svært aggressiv bamse på bortimot 150 kilo. Med teft av fersknat bak et spinkelt plankehinder. Karene i hytta var ubevæpnet. De hørte skarpe klør mot døra, og kunne tydelig høre pusten til det sultne dyret.

De forsøkte fortvilet å rope, skremme bjørnen, påkalle oppmerksomhet fra stasjonen bare 200 meter borte. Men ingen av delene lyktes. Bamsen ble bare enda hissigere.

Da slo de på amatørradioen, kortbølggesenderen, en av de mest brukte hobby-gjenstandene som Meteorologisk Institutt hadde spandert på vinterbetjeningen i isørkenen.

Kanariøyene

— ... ser snø på den høyeste toppen..., hørte de en stemme si. — Men her nede har vi 25 grader. Jeg har nettopp tatt et bad. Nå skal jeg ut og jobbe litt i hagen. Over.

— LA4AB igjen her. Gran Canaria høres fin ut..., hørte de en stemme svare. Bjørnelabben slo mot døra.

De kastet seg på senderen, kalte og ropte det beste de kunne:

— LA9WT kaller LA4AB!

— Jeg trodde først det var en italiener som alltid forsøkte å bryte inn i samtalene som pågikk, forteller Walther Røed Pedersen (81) i Rognelia i Kristiansand.

Walther Røed Pedersen fikk et Jan Mayen-krus for sin redningsinnsats i 1979, da han klarte å tilkalle hjelp til to som var nær ved å bli drept av isbjørn på Jan Mayen. Hans innsats på radioen fikk behørig oppslag i Fædrelandsvennen.

Det var han som hadde signaturen LA4AB. Han satt ved senderen sin hjemme, som den gang var i Lømslands vei, og snakket med en gammel kjenning som bodde på Gran Canaria.

— Men så hørte jeg at innbryteren snakket norsk, og at han var svært nervøs.

— Det er fra Jan Mayen, ropte karene i hytta. — Det står en isbjørn og krafser på døra vår — vi er ubevæpnet — vi kommer ikke i kontakt med de andre på stasjonen — vi trenger hjelp! Kan du ringe Rogaland Radio og be dem kalle opp stasjonen?

Og slik var det at kristiansanderen reddet livet til de to. Pedersen kastet seg på telefonen til Rogaland Radio, som forsøkte å alarmere værvarslingsstasjonen på Jan Mayen. Først uten hell, der var ingen i radiorommet. Men en annen radioamatør i Troms hørte den febriske samtalen mellom Pedersen, mannen på Kanariøyene og de to i hytta som hjelpest så døra bli fliset opp av de kraftige isbjørnklorne.

Det var tromsværingen som endelig fikk alarmert de andre karene på værvarslingsstasjonen. De grep børsene og løp ut.

Da bjørnen endelig ble skutt, var det bare flis igjen av hyttedøra.

Nyttig

— Det er ikke fritt for at jeg mintes denne historien da jeg hørte om den tragiske hendelsen med isbjørnen på Svalbard, sier Walther Røed Pedersen.

Han traff ved en senere anledning snekkeren som hadde reparert døra etter isbjørnen. Snekkeren kunne fortelle at det ikke hadde vært mange minutter ne før de to der ikke hadde endt som bjørnemiddag, om ikke hjelpen hadde kommet.

Fram fra bokhylla henter Pedersen et nydelig Jan Mayen-krus, et klenodium som bare blir dem til del som har et helt spesielt forhold til øya. Han fikk det som takk for hjelpen fra de to. Sam-

men med et QSL-kort, radioamatørenes post-hilsen til mennesker de har hatt radiokontakt med. En hilsen uten etternavn, på radioamatørsvis:

«Tusen takk for hjelpen! Hilsen Jon 9WT og Odd 4GN» står det på kortet.

Jeg var radioamatør helt fra 1948 til 1991, forteller Pedersen. — Da ble hørselet for dårlig. Det var en spennende hobby, og isbjørnhistorien er et veldig godt eksempel på at den også kan være nyttig!

Tekst og foto:
BJØRN ENES

